

Adatlap témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető neve: Dr. Benkő Melinda
e-mail címe: benko@urb.bme.hu

Téma címe: Közép- és Kelet-Európa paneles lakótelepei

A téma rövid leírása:

Közép- és Kelet Európában, illetve a volt Szovjetunió területén 53 millió, a 60-as, 70-es, 80-as években épült panellakás van, ami jelenleg és várhatóan a jövőben is 150-170 millió ember otthona. A volt kommunista országokban, változó arányban, de a lakosság 15-70%-a panelban él, míg Nyugat-Európában ez az érték 10 % körüli. Magyarországon összesen 519 679 lakásban közel 2 millió, a budapesti lakosság harmada, a székesfehérvári, miskolci fele panellakó. A számok nagyságrendje egyértelművé tesz, hogy korunk és térségünk egyik legjelentősebb településtudományi kihívása a panel lakótelep összetett, a fizikai és társadalmi környezetet együtt kezelő értékelő elemzése. Ezt felismerve a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Urbanisztika Tanszékének kiemelt témaköre a közép- és kelet-európai paneles lakótelep örökség kutatása, az eredmények publikálása hazai és nemzetközi tudományos, szakmai közegben: <http://www.urb.bme.hu/uhrab/prefabmh/>

A doktori kutatás a paneles lakótelep téma egy urbanisztikai részterülete. Alapja a témavezető 2016-ban megjelent *„Budapest’s Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow”* című tanulmánya, mely a jövőtudatos településfejlesztés érdekében város, városrész és az épület léptékben értékeli a lakótelepekben rejlő lehetőségeket és problémákat. A kutatás lehet várostörténeti leíró: a hazai lakótelepek terv- és fotódokumentumainak többsége feldolgozatlan, a 60-as, 70-es és 80-as években a tervezésben résztvevők még egy részével interjú készíthető. Lehet tervezéseméleti összehasonlító: a panel korszak várostervezési elveinek összehasonlító vizsgálata vagy a korabeli és a mai várostervezési elvek összevetése. Lehet a jövő városa témához köthető alkalmazott kutatás: a klímaváltozás (pl. hőszigetek, szabad terek, vízkörforgás, stb.), a „smart city” koncepciók (pl.: fenntartható közlekedés, közösségépítés, energetika, városi mezőgazdaság), a demográfiai (pl. csökkenés, öregedés, családstruktúra változás, migráció) és az életmódváltozások (pl.: városbiztonság, lakhatás, köztérhasználat) hatása a közép- és kelet-európai panel lakótelepekre.

A téma meghatározó irodalma:

- Bélaival, Ph. (Ed.) (2011). *Les grands ensembles – une architecture du XXe siècle*. Paris : Carré.
- Kovács, Z. & Herfert, G. (2012). Development pathways of large housing estates in post-socialist cities: An international comparison, *Housing Studies*, 27(3), 324-342.
- Molnár, Virág (2013). *Building the state: Architecture, politics, and state formation in postwar Central Europe*, New York: Routledge.
- Moravčíková, H., Topolčanská, M., Szalay, P., Dulla, M., Štěpánová, S., Toscherová, S. & Haberlandová, K. (2011). *Bratislava Atlas of Mass Housing*. Bratislava: Slovart.
- Muliulytė, J. (2013). Rediscovering large scale housing estates in post socialist cities. *Journal of Architecture and Urbanism*, 37(1), 51-58. DOI 10.3846/20297955.2013.781180
- Temelová, J., Novák, J., Ouredníček, M. & Puldová, P. (2011). Housing estates in the Czech Republic after socialism: Various trajectories and inner differentiation, *Urban Studies*, 48(9).
- Tosics, I. (2004). European urban development: Sustainability and the role of housing. *Journal of Housing and the Built Environment*, 19(1), 67-90.
- Lukas, T. (Ed.). (2007). *Crime Prevention in High-Rise Housing. Lessons from the Crime Prevention Carousel*. Kriminologische Forschungsberichte, Berlin, Duncker & Humblot, 2007, 132 p.
- Minton, A. (2009), *Ground Control: Fear and happiness in the twenty-first-century city*, Penguin Books, London.

A téma hazai és nemzetközi folyóiratai:

- Utóirat
- Építés- Építészettudomány
- Periodica Polytechnica Architecture
- Journal of Hungarian Studies
- Architektúra & Urbanizmus
- Housing Studies
- Housing and Built Environment
- Urban Studies
- Open House International
- Journal of Place Management and Development

A témavezető fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Benkő (2011) „*The 'Closed / Open' Duality in Contemporary Urban Form*” - Open House International, 35(3). pp. 47-55. / WoS
- Benkő (2011) „*Budapest Urban Blocks and their Sustainability*” - Architektúra & Urbanizmus, XLV (3-4). pp. 188-201.
- Benkő (2014) “*Evaluating Factors in the Image of Housing Estates*” - Periodica Polytechnica Architecture, 43(1). pp. 33-36.
- Benkő (2015) “*The Lifespan of Large Prefabricated Housing Estates in Post-Communist Cities: An International Comparison*” - Architektúra & Urbanizmus, XLIX (3-4). pp. 180-197. / WoS, SCOPUS

- Benkő (2016) „*Budapest's Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow*” - Journal of Hungarian Studies, 29(1-2). pp 21-36. / SCOPUS

A témavezető utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Benkő & Fonyódi (2009) „*Glocal city – kortárs európai városépítészet*”, Terc Kiadó, Budapest - 224 o. (ISBN 978 963 9535 48 0)

- Benkő (2012) „*Context-Sensitive Approach to Architecture*” - Építés-Építészettudomány, 40(3-4). pp. 375-399. / SCOPUS

- Benkő (2015) “*The Lifespan of Large Prefabricated Housing Estates in Post-Communist Cities: An International Comparison*” - Architektúra & Urbanizmus, XLIX (3-4). pp. 180-197. / WoS, SCOPUS

- Benkő (2016) „*Budapest's Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow*” - Journal of Hungarian Studies, 29(1-2). pp 21-36. / SCOPUS

- Benkő & Germán (2016) „*Security Aspects of Public Space Renewal in Budapest*”, Journal of Place Management and Development, – befogadva, várható megjelenés 2016 nyara / SCOPUS

A témavezető eddigi doktoranduszai:

(név/felvétel éve/abszolutórium megszerzésének éve/PhD fokozat éve)

- Kádár Bálint / 2008/2011/2015

- Germán Tibor / 2011/2014

- Hory Gergely / 2014

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2016.02.29.

Dr. Benkő Melinda

Témavezető neve: Dr. Benkő Melinda

e-mail címe: benko@urb.bme.hu

Téma címe: Közép- és Kelet-Európa paneles lakótelepei

---

témaleírás

Közép- és Kelet Európában, illetve a volt Szovjetunió területén 53 millió, a 60-as, 70-es, 80-as években épült panellakás van, ami jelenleg és várhatóan a jövőben is 150-170 millió ember otthona. A volt kommunista országokban, változó arányban, de a lakosság 15-70%-a panelban él, míg Nyugat-Európában ez az érték 10 % körüli. Magyarországon összesen 519 679 lakásban közel 2 millió, a budapesti lakosság harmada, a székesfehérvári, miskolci fele panellakó. A számok nagyságrendje egyértelművé tesz, hogy korunk és térségünk egyik legjelentősebb településtudományi kihívása a panel lakótelep összetett, a fizikai és társadalmi környezetet együtt kezelő értékelő elemzése. Ezt felismerve a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Urbanisztika Tanszékének kiemelt témaköre a közép- és kelet-európai paneles lakótelep örökség kutatása, az eredmények publikálása hazai és nemzetközi tudományos, szakmai közegben:
<http://www.urb.bme.hu/uhrab/prefabmh/>

A doktori kutatás a paneles lakótelep téma egy urbanisztikai részterülete. Alapja a témavezető 2016-ban megjelent „*Budapest's Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow*” című tanulmánya, mely a jövőtudatos településfejlesztés érdekében város, városrész és az épület léptékben értékeli a lakótelepekben rejlő lehetőségeket és problémákat.

A kutatás lehet várostörténeti leíró: a hazai lakótelepek terv- és fotódokumentumainak többsége feldolgozatlan, a 60-as, 70-es és 80-as években a tervezésben résztvevők még egy részével interjú készíthető. Lehet tervezéseméleti összehasonlító: a panel korszak várostervezési elveinek összehasonlító vizsgálata vagy a korabeli és a mai várostervezési elvek összevetése. Lehet a jövő városa témához köthető alkalmazott kutatás: a klímaváltozás (pl. hőszigetek, szabad terek, vízkörforgás, stb.), a „smart city” koncepciók (pl.: fenntartható közlekedés, közösségépítés, energetika, városi mezőgazdaság), a demográfiai (pl. csökkenés, öregedés, családstruktúra változás, migráció) és az életmódváltozások (pl.: városbiztonság, lakhatás, köztérhasználat) hatása a közép- és kelet-európai panel lakótelepekre.

A téma bővebb leírása helyett a jelöltnek javaslom következő írásaim elolvasását, mivel ezekben számos szakirodalmi hivatkozás megtalálható és további kutatások lehetősége is megfogalmazódott. A jelentkezéshez várom a jelölt szakmai tudásának, helyismeretének, nyelvismeretének, egyéni érdeklődésének megfelelő résztéma megjelölését.

Benkő Melinda (2016): Budapest's large prefab housing estates: Urban values of yesterday, today and tomorrow
<http://www.urbanisztika.bme.hu/benko-housing-estates/>

Benkő Melinda (2015): The Lifespan of Large Prefabricated Housing Estates in Post-Communist Cities: an International Comparison
http://www.urb.bme.hu/2015_benko_housing_estate_lifespans/

Benkő Melinda (2014): Evaluating Factors in the Image of Housing Estates
<http://www.pp.bme.hu/ar/article/view/7155/6213>

Benkő Melinda (2014-től): Utóirat, Lakótelepsors cikksorozat
<http://meonline.hu/?s=lak%C3%B3telepsors>

nemzetközi doktori konferencia (2015): Facing Post-War Urban Heritage in Centrale-Eastern Europe
<http://epiteszforum.hu/osszenezve-1-a-haboru-utani-epiteszet>

Budapest, 2016.02.29.

Dr. Benkő Melinda